



EGYMÁSBA FONÓDVA
(vékony szálból erős fonat ég-föld között)

ELSŐ
NÉPMŰVÉSZETI NEMZETI SZALON,
BUDAPEST

MŰCSARNOK
Magyar Művészeti Akadémia
2018

Kurátori pályázat
Szerző: Jakab Csaba

Budapest, 2017. 09. 30.

TARTALOMJEGYZÉK

EGYMÁSBA FONÓDVA

(vékony szálból erős fonat ég-föld között)

ELSŐ NÉPMŰVÉSZETI NEMZETI SZALON,

BUDAPEST,

MŰCSARNOK

Magyar Művészeti Akadémia, 2018

Kurátori pályázat

Szerző: Jakab Csaba,

Budapest, 2017. 09. 30.

- **CÍMLAP**
- **TARTALOMJEGYZÉK**
- **KURÁTORI KONCEPCIÓ**
- **MELLÉKLETEK:**

1. A kurátor neve, rövid szakmai életrajza, címe, telefonszáma, e-mail-címe
2. A megbízási díj számláját kiállító vállalkozó/vállalkozás adatai, vagy nyilatkozat arról, hogy a pályázó nem számlaképes, és természetes személyként kéri a megbízási díj kifizetését (ez esetben a Műcsarnok a kifizetőhelyre vonatkozó szabályok szerint, a törvény szerinti levonásokkal fizeti ki a díjat)
3. Nyilatkozat a pályázat eredetiségéről
4. Nyilatkozat, hogy a pályázó felkérés esetén elvállalja az önálló vagy társkurátori megbízást, és az erre vonatkozó megbízási szerződést megkötöti a Műcsarnokkal
5. Nyilatkozat, hogy a pályázó hozzájárul-e pályázati szövegének nyilvánosságra hozatalához
a Nemzeti Szalon 2018 (a kiállítás megnyitójakor megjelenő) katalógusában
6. Az eddigi tanácsadói és a tervezett kiállításba szándékaim szerint bevonandó közreműködők névsora
7. Ötletek A Kiállítás Címéhez-Logójához-Ajándéktárgyaihoz”
Rajzok: Alaprajz és Keresztmetszet

KURÁTORI PÁLYÁZAT

Népművészeti Nemzeti Szalon 2018

A kiállítás tervezett megnyitója: 2018. április 20.

„...Minden egész eltörött,

Minden láng csak részekben lobban...”

Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában (1909)

A kurátori pályázat elemei:

1. Kérjük, hogy a pályázó vázolja, mit ért jelenkori népművészetten, hogyan látja a művészet és a nemzeti tradíció kapcsolatát, milyen módon tekinti előzménynek a paraszti művészet néprajzi megközelítését, a háziipari mozgalmat, illetve milyennek látja a jelenkori kultúra és vizuális kreativitás kapcsolatait a népművészettel. Javasolt terjedelem: 10-20 ezer karakter

1.1. JELENKORI NÉPMŰVÉSZET

Mindebben az oktatás-nevelés szerepét, illetve ez irányú feladatainkat tartom a legfontosabbnak. Ezért a néphagyományaink, illetve a jelenkori népművészet nemzeti szalon formájában való bemutatása is elsősorban ezt a célt kell, hogy szolgálja.

Számomra a *jelenkori népművészet* magában foglalja a lehető legtágabb és legkomplexebb módon minden olyan tevékenységünket, illetve az abból származó szellemi értékeinket, tárgyainkat, tereinket, tájainkat, amelyek a közösségünk néphagyományait – hiteles alázattal, derűs szeretettel – autentikusan őrzi, óvatosan módosítgatja, vagy akár a legbátrabban, fiatalos, friss lendülettel megújítani, a magas művészeteknek nevezett dimenzióig kiterjeszteni igyekszik.

Az első népművészeti nemzeti szalon időpontja a magyarság legnagyobb tragédiájának a századik évfordulójára esik. Én ezt sem tekintem véletlennek. Ezért egy sajátos „konceptuális” kiállításban fogom a **jelenkori népművészet** nemzetegyesítő, összetartozást és jövőt erősítő dimenzióit kibontani-bemutatni. **Minden** általunk – a szakmai szervezetek adatbázisának alapján – felkért és ezt a **közösséget vállaló, visszajelzésével ezt igazoló alkotót ilyen vagy olyan módon be fogom mutatni**. Itt most nem az egyéni alkotók, hanem a közösség minden szellemi fonalát egybefonó (ez a pályázatom munkacíme és előzetes jelképe, logója, ajándéktárgya is!) és közös akarat felmutatása a legfontosabb, amely nem az individuális (sztárolásra törekvő) egyéni csúcsteljesítményekre helyezi a hangsúlyt (elismerve, méltányolva, helyenként, a koncepció mentén akár ki is emelve azokat!), hanem a Kárpát-medencei közösségünk életerejének számvetését tekinti a legfontosabb céljának.

A **jelenkori népművészet értelmezésekor** a kiállítás koncepcióját igazoló-erősítő tárgyakat-alkotókat kiemelve, a lehető legkomplexebb összefüggéseiben mutatom meg, de a teljes – a szakmai szervezetek adatbázisának felhasználásával – jelenlegi alkotóközösség, személy szerint minden népművész megjelenítésével akarom demonstrálni ezt a csodálatos gazdagságot, amit ez az értékes tevékenység, életforma, világlátás kínál/takar.

A kiállítás tényleges – kiemelt helyeken bemutatott tárgyai – mellett az összes felkért alkotó, aki az adott határidőre az általa kiállításra javasolt anyagáról fotódokumentációt küld, nevét és alkotását méltó módon mutatjuk be. Ez azt jelenti, hogy a korábbi szalonok TÁRHELY-ben bemutatott anyagaihoz hasonlóan, de annál erőteljesebben, nagyobb hangsúllyal, több tényleges teret (kivetítve nagy felületekre, a nevek tényleges kiírásával, felületeken való megjelenítésével!) biztosítva jelennek meg a csak virtuálisan kiállítók és alkotásaik.

Előrevetítem, hogy a jelenkori népművészet értelmezésében, annak Múcsarnokban történő bemutatásában a tereket úgy kezelem, mint tájak-terek megidézőjét, amelyben a jelenkor népművészeti tárgyai-eszközei életképszerűen, az emberi-életúthoz igazított viseletekhez kapcsolódó enteriőrök – fotóval, illetve valóságos tárgyakkal történő – megidézésével, illetve a szellemi néprajz minden műfajával (tevékenységek, viselkedés, beszéd, mese, vers, ének, zene, tánc, játékok, gyerekfoglalkoztatókkal dinamikusán, élettel telítve stb.) kiteljesítve, a teljes élet komplexitásában jelennek meg.

Sokan sokfélét értünk ez alatt az újradefiniálandó fogalom alatt. Hogy én mit értek a jelenkori népművészetten, azt most csak „előzetesként” tudom leírni, mert a kiállítási koncepcióm megvalósulása esetén tudom csak teljességében kifejezni. Addig is kénytelen vagyok itt most leírni (megrajzolni) ezt az „előzetest”, illetve annak elméleti alapjait, ami nem egyértelmű, és éppen a rejtélyessége és összefüggései folytán, perdöntő jellege miatt érdekfeszítően izgalmas.

A jelenkori népművészetbe minden olyan alkotótevékenységet belefoglalok, összefonok, amely a néphagyomány értékeit őrzi, illetve továbbviszi, megéli, és az újabb és újabb kihívásokra adott válaszokban folyamatosan képes megújulni, újjászületni. Ez elsősorban egyfajta lelkület, szellemi és gondolati alapállás, emberi magatartás, viselkedés, viselet, a mindennapi tárgyaink, tereink és a mindennemű megnyilvánulásainkkal együtt, beszédünkkel-írásainkkal, verseinkkel-meséinkkel, énekeinkkel-táncainkkal, ételünkkel-italunkkal, hétköznapijainkban és ünnepnapjainkban megélt valóságos, hiteles élet.

Nemcsak vasárnap van, de az is van a dolgozós hétköznapiak között (T. S. Eliot).

Ennek az egységnek a szétszabdálása (szétesése?) nem most kezdődött

(Lükő Gábor), de napjainkban is tart, talán folyamatosan erősödik.

Ennek (is) köszönhetően – ingahatás! – egyre nagyobb igény van mindannyiunkban a hiteles – szakrális dimenzióit is megélt – emberélet méltóságának újrafogalmazására.

A jelenkori népművészetről való „kérdőzködésben” (gondolkodásban) az általam legfontosabbnak tartott – Molnár V. József által *Az emberélet szentsége* címen könyv formájában is közzéadottakra alapozva – gondolat lényege az ÖSSZEGZÉS, az INTEGRÁLÓ SZÁNDÉK. Pontosabban: a kérdéses fogalom/fogalmaink tisztázása a kiállítás tervezett pályázatain, rendezvényein és kísérőkonferenciáin az egyik, ha nem a legfontosabb feladatunk lesz. Én addig is a lehető legszélesebben értelmezem a jelenkori népművészet fogalmát, még akkor is, ha mindannyian érezzük, tudjuk, hogy ez az alkalom adhat egy közelebbi-pontosabb választ ezekre az újragondolandó kérdéseinkre.

Elutasítok mindenféle „szűkítő”, kirekesztésre törekvő, a „bölcsek követ” magának tulajdonító, a „népművészet” címszó alatt tetszelgő sztárkodást.

Kurátori koncepcióm legfontosabb sarokpontjának éppen azt tartom, hogy elutasítja a kizárólagosságot, egy összegző magatartást képviselek: az én víziómban ez az első népművészeti nemzeti szalon – legalábbis az általam elképzelt kiállítás – kell megteremtse az alkalmat, a nagy lehetőséget erre a szembesítésre, önvizsgálatra, önértékelésre. Ezt az alkalmat nem szalaszthatjuk el, ezért nem lehet ez egy „szokásos, akármilyen” (a művészek műveit leltárszerűen felsorakoztató) kiállítás, mint egy vásár. Az alázatot és a közös, szeretetteljes-empatikus együtt gondolkodást tartom elsődlegesnek. A közösség szempontjai – különösen most, itt! – előrébb valók, mint az egyéni – tudom, enélkül nincsen semmi! – művészeti teljesítmények túlhangsúlyozása.

A jelenkori népművészet kiállításának víziójában – főleg itt és most – további kérdések fogalmazódnak meg: a „népművészet anonimitása” (?) hogyan – különösen nehezen – tűri a „népművészek sztárolását”? Ne tagadjuk, hogy ezen a „mozgatórugón” működnek – a napi megélhetési küzdelemben – a mindenkor dúló harcok.

Az én lelkemben ez az első nemzeti népművészeti szalon fölülemelkedik ezen a gumicsontrágáson, és alázattal elfogadja minden megszólított alkotó egymást és ezt a „lakmuszpróbát”: „egy tető alatt” mutatja be a jelenkori „autentikus népművészetet”, a „hagyományőrző”, a „hagyományápoló”, a csak a ciradákat, mintákat-motívumkincset felhasználó régi-új „díszítő népművészetet”, a legbátrabb és legpuritánabb „dísztelen” újraértelmezéseket – akár a kényszerhelyzetek generálta-kierőszakolta „alternatív” közhelyszerű vagy populáris reakciókat-válaszokat is beleértve! –, melyek az **éppen mostani életünkben** az új igények-funkciók, anyagok-technológiák, életérzések-kreatív gondolatok hálójában a néphagyomány életbölcsségét, természethez közelítő fenséges szakralitásába kapaszkodva keresik a mindenkori méltóságos túlélés, üdvözülés esélyeit.

Ez alkalommal az előbb felsorolt – és most itt meg sem említett, de esetleg létező – hitelesség és a minőség kérdése is kibeszélendő!

„A tűzből nem a hamut, hanem a parazsat kell megőrizni, tovább vinni.” (Székelyföldi népi mondás/Thomas More után szabadon)

1.2. MŰVÉSZET ÉS NEMZETI TRADÍCIÓ

„...Minden művészet és minden művész elkötelezettje a maga népének és hazájának, szülőföldjének. Amelyik nem, az – nem művész!” Kós Károly

A fentebb olvasható idézetben Kós Károly tömören és pontosan megfogalmazza az én álláspontomat is a művészet és a nemzeti tradíció kapcsolatát illetően.

Kicsit bővebben, száz évvel később, az én szavaimmal: a hiteles művészet tüzét, életerejét a személyes megélés bárminemű értelmét a közösség adja.

Az a közösség, amelynek – a jelenkori pusztuló európai civilizáció mindennapjai bizonyítják – megtartó ereje – vagy annak hiánya – perdöntő.

Eddigi tapasztalataim szerint ez a megtartó erő csak a közös – néphagyományainkra építő! – nemzeti tradícióinkat követő kulturális értékrendünk lehet.

Ebben az intim, személyes közösségben – Tamási Áron megfogalmazásával élve – „...névtelen emberi mű, mint a nyelv. Nem kezdetet lát a születésben és nem véget a halálban, hanem csak személyi változást mind a kettőben. S nemcsak az emberhez való kapcsolatát szabályozza, hanem a szövetséget is, melyet a természettel és az Istennel mindnyájunknak meg kell kötnünk. Valóban olyan életforma ez, melyben a közösség az első és legfontosabb személy s lelkében változatlan, csupán az atyák és a fiak cserélik egymást.”

A néphagyományainkra épülő értékrendünk a közös európai kultúrán belül sajátos karaktereinket is hitelesen megőrizhet, ha nem fogadjuk el a kizárólagosságot.

T. S. Eliot „A kultúra meghatározása” című művében – a múlt század közepén - éppen ezt az elkülönülést, határkijelölést írja le, annak az európai kultúrában való jelentőségét hangsúlyozza. A tanulmányában az *Oxford English Dictionary* szócikkéből a kultúra első jelentését tekinti irányadónak: „A határok megvonása; korlátozás (ritkán) – 1483.” Írásában részletesen kifejti hogy a kultúra képes identitással felruházni az embert és közösségét, vagyis mindkettő a kultúra által határozódik meg.

Földünk – így Európa - csodálatos gazdagságának (egyik?) legértékesebb forrásai a nemzeti kultúrák, ezért azok - mindenféle kulturális globalizációs törekvés ellenére – értéket képviselnek, mindannyiunk számára megőrzendők.

Azok derűs sokszínűsége foglalja keretbe az egyéni alkotók-alkotások személyes indíttatású – archetípusokra épülő – remekműveit, melyeknek identitását, hitelességét és művészi minőségét, intenzitását – a művészet minden vonatkozásában – a nemzeti tradícióhoz való viszony befolyásolja, szabja meg.

Az én értékrendem szerint ez a viszony csak így hiteles az egyének – alkotók és befogadók – és a kisebb-nagyobb közösségek tekintetében egyaránt.

Ezt az állásfoglalást az első népművészeti szalon kiállításán – szelíd derűvel -, de a lehető legintenzívebben akarom kidomborítani.

1.3. A PARASZTI MŰVÉSZET NÉPRAJZI MEGKÖZELÍTÉSE, A HÁZIIPARI MOZGALOM

„(...) Népet csak egészben lehet megismerni. Népdalát is csak az érti igazán, aki ismeri szokásait, ruházatát, ételét, építkezését, egész életét. És viszont. Akármilyen alapos részlettanulmány csonka marad, ha nem terjed ki figyelme a nép életének minden jelenségére. Csak így jutunk el végre olyan fokú nemzeti önismeretre, amely egyrészt kielégíti a tudomány igényeit, másrészt gyakorlati életünk formálására is kihat. (...)”
Kodály Zoltán

Az első népművészeti nemzeti szalon kiállítási koncepciójának, így/egyben a jelenkori népművészet meghatározásának egyik fontos feladata lesz az is, hogy – az én véleményemen túl, azt elvetve vagy kiegészítve-kikerekítve – megpróbálja tisztázni ezt a nagyon fontos – csak a maga komplexitásában értelmezhető - kérdést.

Napi tapasztalatom szerint első közelítésben kézenfekvő, bevett és elfogadott válasz az, hogy ez a kérdés már tisztázott, kiértékelt és (mindenki által) megnyugtatóan lezárt...

A közfelfogás – némi bizonytalanságérzettel kezelve? de – tudomásul vette azt a „tudományos álláspontot”, hogy a nagyszerű tudósaink (illetve kezdetekben elsősorban a művészeink!) által a XIX. század közepétől-végétől, a XX. század elején „begyűjtött” „népművészet”, majd az erre alapozott „háziipari mozgalom” jelenti a népművészetet, melynek hiteles, „autentikus” másolása, mai „után-gyártása” jelenti a jelenkor népművészetét, illetve az „élő népművészetet”. Ennek a „népi iparművészetnek”, adott esetben a „tárgyalkotó”, vagy „díszítőművészetnek”, illetve „dísz tárgykultusznak” is nevezett alapállásnak a zenei (szellemi néprajzbéli) párhuzamai is megfigyelhetők.

Már ez utóbbi összevetésben is ellentmondásokat és abból fakadó feszültségeket találunk a napjaink alkotói, alkotásai körében is, mely problémának – a tisztázatlan fogalmaink, illetve a félreértések-félremagyarázások, egymás mellett elbeszélések okán - az egész XIX–XX. századra visszanyúló előzményei, sajnálatos hagyományai vannak.

A háziipari mozgalom többszöri – felsőbb körökből is szorgalmazott – megtámogatása a kezdetektől (a XIX. század közepétől) napjainkig végigkövethető, illetve váltakozó sikerű eredményei közismertek a szakirodalomból. Jelen kiállítási koncepció-vázlat nem igényli ennek részletezését, így eltekintek attól, de fontos hangsúlyozni, hogy a XIX–XX. század fordulójához hasonlóan napjainkban – a XX–XXI. század fordulója után – is nagy érdeklődés mutatkozik a mozgalom „eredményei” iránt.

Éppen ezért ez a tény is indokolja, mutatja azt, hogy a fogalmaink tisztázásának ideje is elérkezett (ismét), illetve most itt esély kínálkozik a „teljesség” újrafogalmazására.

Ezért olyan nagyon fontos, hogy – ebben az újjászületési vágyakozásunkban – milyen módon tekintjük előzménynek a paraszti művészet néprajzi megközelítését, a háziipari mozgalmat.

E nélkül a viszonyítás nélkül nem tudunk eligazodni napjaink élő népművészetében, ezeket az alkotásokat nem tudjuk „helyén kezelni”, nem értjük meg viszonyulását a mai mindennapi életünkhöz, így nem segíti, hanem – talán – inkább akadályozza az utódok megmaradását.

A hamisság, a giccsbe hajló „kófic” „népies” tárgyaink, viseletünk-viselkedésünk a gyári ócskaságok fölé nem tud emelkedni, ha ez a viszonyunk, illetve a magatartásunk nem nyer értelmezést.

Ezért én úgy látom, hogy a jelenkori népművészetnek – „élő népművészetnek” – a XIX. század közepétől számítható gyűjtések, és ezekre a tapasztalatokra, tanulságokra alapozó – a legjobb alkotóművészek és néprajztudósok által egyaránt tanulmányozott –, a paraszti művészet néprajzi megközelítését, illetve a háziipari mozgalmat előzménynek kell tekintenünk, de ezzel együtt tudomásul kell vennünk, hogy ez nem fedí le teljesen ezt a fogalmat. Bonyolultabb ez az egyszerűen elintézhető „giccs-kérdésnél”, így ez alkalomból ez a problematika is értelmezésre szorul!

Ha az első néprajzi gyűjtéseket, majd a háziipari mozgalmak sorra következő hullámain az 1950-es évek végéig tekintjük át, akkor ebben a sodrásban láthatjuk azt a folyamatosságot, amit „organikusnak” szoktunk tekinteni. A kommunizmus térhódítása, a téjeszesítés-kollektívizálás egy olyan erőszakot követett el a parasztságon – pontosabban az egész nemzeten –, melyet e tárgyalt téma esetében sem tekinthetünk meg nem történtnek, így következményeinek feldolgozását tovább már nem halogathatjuk.

A szocializmus építésének idején is működő, illetve a rendszerváltásnak nevezett fordulat után újjászülető, megerősödő háziipari mozgalmakra is rányomta bélyegét ez a törés.

A napjainkban már nem – vagy csak alig létező, különösen ritka, kiveszőfélben lévő, veszélyeztetett-fajként létező – **parasztság** – a mezőgazdasági proletariátus, a külföldön és itthon is egyaránt rabszolgaként dolgoztatott mezőgazdasági munkás nem paraszt! – sem „önmagának”, sem a kisközösségnek, sem a nagyvilágnak nem a korábban „hitelesnek” vélt paraszti környezetben alkotja használati vagy dísz tárgyait.

A fejezetnyitó Kodály-idézethez visszacsatolva – az alábbiakban Lükő Gábor gondolatával is – meg akarom erősíteni azt a gondolatot, hogy a néprajzi megközelítés s a háziipari mozgalmak analitikus szemlélete – az elmúlt korok domináns tudományos trendjei-tendenciái –, és az anyag-, illetve a mesterség-centrikus, materialista orientáltságú (szakipari kiállítások) megszokásaitól eltérően én egy egységes, összefogó-összegző magatartásban hiszek, és a jelen kiállítással túl akarom lépni ezen, a széttagoltságot képviselő szemléleten.

Összegezni akarok, a vékony szálak erős kötéllel való összefonásában hiszek.

Ezért ilyen az általam elképzelt kiállítás logója, ajándéktárgya (karácsonyfadísz, kulcstartó, esetleg stb.), plakátja, képeslapja stb., mint – a munkaközi! – címlapon látható, eget-földet összekötő, vékony-szálakból erős-fonattá összemunkált világtengely.

Értem ez alatt azt, hogy az általam elképzelt összekapaszkodással felszámolhatjuk az emberi környezet teljes széttrancsírozottságát, illetve azon belül a „műfajok” és egyéb szálamiszeletelő koncepciók destruktív hatását, végső soron sok-sok rontást hozó erőfeszítés eredményét. Nem hiszem, hogy a – nem túl rózsás - jelen helyzetünk véletlenek, vagy csak buta hibák következménye. Most itt van esélyünk a korrekciókra!

1.4. A JELENKORI KULTÚRA ÉS VIZUÁLIS KREATIVITÁS KAPCSOLATA A NÉPMŰVÉSZETTEL

„Európa nem arra kíváncsi, hogyan utánozzuk őket, hanem mit hoztunk magunkkal.”
Kodály Zoltán

A jelenkori kultúra és vizuális kreativitás kapcsolatait a népművészettel – az én értékrendemhez mérten – sekélyesnek találom. Az általánosítás nem szerencsés ebben az esetben sem, de ha arányokat mérlegelek, akkor ez azt mondhatom: ez az én érzésem.

Ha a jelenkori kultúra és vizuális kreativitás kapcsolata organikusabb, ezáltal szorosabb volna a népművészettel, akkor nagyobb esélyünk volna arra, hogy *fenségesen éljünk* (Ferencz István), Istennek tetszően, nem pedig biorobotként. Ezért akadályozzák ezt a szervesülést az ellenérdekeltek. Ezért rossz az oktatás és a média, illetve mindezek – a mentális szennyezés, *a zaj* (Márton László Attila), a jelen kulturális-fogyasztási szokások irányítása a kreativitásipar segítségével – trendként való generálása, a mainstream kizárólagossága, az önismerettel rendelkező, autonóm, szabad szellemiségű alkotó emberek életének akadályozására keletkezik, pontosabban csinálják.

A közoktatásunkat a néphagyományainkra alapozva kellene újjáépíteni, megújítani – az olyannyira vágyott újjászületés! - megalapozva a jelenkori (mindenkori) kultúránkat – beleértve a vizuális kreativitást is, a többivel együtt –, ami esélyt adna az utódainknak arra, hogy legalább vágyakozni tudjanak a jóra, jó esetben fenségesen tudjanak élni.

Összegezve a fenti gondolatsort – éppen annak tanulságaként – a legkarakánabb megállapításomnak és egyben az első néprajzi nemzeti szalon legfontosabb feladatának azt tartom, hogy legalább most ne térjen ki az eddig még meg sem fogalmazott kérdések sorának a kimondása elől.

Ha a kérdéseinkre csak részben tudunk válaszolni, vagy ha azok részben vagy egészben megválaszolatlanok maradnak is, legalább a kérdésfelvetések megfogalmazásáig most itt el kell jutnunk! Kérdezni nehéz, de az a legfontosabb, legbeszédesebb gondolat.

Előzetes kérdéseim, melyeket a továbbiakban – minden szívből érdeklődő embernek - bővíteni, pontosítani kell, tudván-tudva, hogy most ez a munkánk legnehezebb fele:

1. Van-e nép? Ha van, akkor az kicsoda-micsoda? Hol van? Hogyan él és mit csinál?
2. Lakosok vannak – Kádártól napjainkig! –, de parasztság, nemzeti közösség, földrajzi egység (Kárpát-medence) – a mindenkori nagyhatalmi érdekek miatt – folyamatosan megkérdőjeleződik, az identitásfosztás elleni küzdelemben morzsolódik, felmorzsolódott? Kik vagyunk, vagyunk még mi, vagy már mások vagyunk mi is?
3. Milyen a nép/lakosok/polgárok/világfiak/magyarok élete-halála?
4. Hol és hogyan születnek-élnek-halnak, addig is hol-hogyan laknak, dolgoznak, ünnepelnek, a vegetatív és spirituális kényszerek kereszteződéseiben...Tájaik, tereik, házaik és enteriőrjeik, tárgyaik és ételük-italuk, beszédük (mese, vers, zene), mozgásuk (mindennapi gesztusoktól a táncokon, multságokon át), ölelésük (kinek kivel) milyen?
5. Van-e művészet? Mit jelent ma az a fogalom, hogy „művészet”?
6. A tárgykészítés művészet-e? Ha igen akkor mikor melyik tárgy tekinthető művészetnek? A népművészet micsoda? Volt-van-lesz?
7. Van-e jelenkori népművészet? Volt-e mindig, és ha igen, akkor mettől meddig? Lesz?
8. Mi a háziipar és a népművészet hitele? Hiteles-e ma az, ami nincsen?
9. Miben különbözik a népművészet a háziipartól, ha különbözik?
10. Napjainkban van-e népművészet? Mi az élő népművészet? Kinek a művészete?

11. A népművész esetében hogyan értelmezhető az anonimitás (ismeretlen szerző) és az élő – jelenkori – népművészet sztárkultusza? Elrejtetem a neveket a kiállításon?
12. Lehet-e, kell-e tanulni-tanítani a népművészetet? Ha igen, akkor hol, és milyen szinten? Ha nem akkor miért nem? Mi lesz akkor velünk, főleg az utódainkkal?
13. Ha van a világon felsőfokú népművészeti képzés, és Magyarországon is van már egy ágában, a zeneművészetben, akkor miért nincsen a többi művészeti ágban is, nálunk is, nemcsak a szerencsésebb helyeken?
14. Ha a mi jelenünkben (a XXI. század elején) van nép és van művészet is, és ha az élő népművészet – jelenkori népművészet – is létezik – sőt, bizonyos helyeken, bizonyos ágait különböző, akár felső szintű képzésben is oktatják –, akkor ez mit ölel fel?
15. Ha a hagyományörzés, hagyományápolás (a beteget kell ápolni, Sebőt idézve) egyféle kultúra (kulturális?) újratermelést jelent, akkor egy statikus (halott) művészetkép jelenik meg előttem, ami a mindenkori stagnálást sugallja, és én pedig tévedek, ha ezt egy folyamatosan változó, többé-kevésbé (az élet mindenkori ritmusához mindig oda-vissza igazodó) dinamikus, folyton megújuló, élő folytonosságként élem meg? Melyik magatartás hatékonyabb melegágya a giccsnek?
16. Blaszfémiát követek el, azaz ha az általam nagyon szeretett és tisztelt hagyományörző, autentikusnak nevezett népművészet mellé – a korábbi folyamatos változások ismeretében – bátran odateszem, legalább az említés (tudomásulvétel) szintjén elfogadom azokat a – sokszor-legtöbbször szánalmas eredményt felmutató! – próbálkozásokat is amelyek vállalkoznak a megváltozott körülményekre (természet, táj, életmód, anyagok-technológiák stb.) ebbe a néphagyományba ágyazott szemléletben, de bátor-friss válaszokat adni az újabbnál újabb kihívásokra?
17. Ha elfogadjuk, hogy a jelenkori népművészet – élő népművészet – létezik, akkor azt el kell-e, egyáltalán el szabad-e különíteni a (magas?) művészetektől? Lehet, hogy ez mind-mind egy egység? Lehetséges, hogy ez a mindenkori hiteles művészet?
18. A névtelen népdalköltő, a naiv festő, a háziipar mozgalmainak alkotói, napjaink neves népművészei, a vidéki buherák és építésszek nélküli építések, a kalákázó, táncázó fiatalok (gyerekektől öregekig), a lakodalmas rock és a világzenei produkciók, népies viseletben fellépő sztárok, Kádár-kockaházak, kopjafaerdő a Hargitán és a Nyergestetőn, zarándokhelyek és temetők jólelkű adományozói (donátorok), hiteles magasművészeti alkotások (műzene, jazzt és rockot a világzenéig mindent beleértve, építőművészet a szecessziótól napjaink organikus építészetéig), stb. stb. hogyan áll össze, hogy kerül nálam egy kalap alá? Szabad ilyet tenni, vagy ez is eretnokség?
19. Kik azok a nagyjaink, akik (Bartókhoz, Medgyaszayhoz hasonlóan) elengedhetetlenül-nélkülözhetetlenül fontosnak látták a „mindenkori jelenkori” (örök) kultúra és vizuális kreativitás kapcsolatait a népművészettel?
20. Van másik hiteles magatartás? Ha van, akkor az milyen, hol van? Mitől hiteles? Miért másoljuk a mulat és miért kizárólagos érték „a kortárs formanyelv”? És akkor ezek után beszéljünk még arról is hogy kinek-mikor-miért mi a giccs?
21. Szabad ilyeneket kérdezni?

2. Kérjük, hogy foglalkozzon a kiállítottművészeti tárgyak jellegével, körével.

(A jelenkorral foglalkozó kiállítás jellege szerint ne térjen ki a népművészet történeti összefüggéseire.) Javasolt terjedelem: 10-20 ezer karakter

*„Minden egész eltörött,
Minden láng csak részekben lobban...”* Ady

Igen.

Ha már széttörött (már 100 éve), akkor éppen itt az ideje, hogy megfogalmazzuk újból igényünket az Egészhez, a Teljességhez, és kezdjük – minden szakmára kiterjedően! – a KÖZÖS ÉP-ÍT-ÉS-t!

Első kísérletem (Márton László Attilával) a Gardiniben, a 14. Nemzetközi Építészeti Biennálén, Velencében: 100 év, számvetésképe a világháborútól napjainkig (1914–2014). Második: a Múcsarnokban, az első népművészeti nemzeti szalonon Budapesten: 100 év, újabb próbálkozás a számvetésre Trianontól napjainkig (1918–2018).

A félreértések elkerülése végett:

„(...) Pontosán ez a feladvány, amelyet manapság meg kell oldanunk, és ez az alapvető erény és történelmi cselekedet, amelyet a hős megoldott. Mint arra Arnold J. Toynbee professzor a civilizációk felemelkedéséről és széthullásáról írott hatkötetes tanulmányában rámutatott, a társadalom lelkében és testében keletkezett törést nem orvosolhatja a visszatérés a régi szép időkhez (archaizmus) vagy bármilyen program, amely garantálja a tökéletes jövőt (futurizmus), de még a legrealisztikusabb, pragmatista törekvés sem, amely megpróbálja kitartó munkával újra összeforrasztani a széthulló darabokat. Csak a születés győzheti le a halált – nem a régi újjászületése, hanem valami egészen más és új. Kell lennie a társadalom lelkében és testében egy folyamatos, „állandóan visszatérő születésnek” (palingenezis) – ha hosszú távon szeretnénk túlélni –, ami ellenpontozza a soha véget nem érő pusztulási folyamatot.

Mert, ha nem vagyunk képesek megújulni, akkor saját győzelmeinkből kovácsol erőt a Gonosz: saját erényeinkből születik meg a végzetünk. A béke csalóka ábránd; a háború is ábránd; a változás is ábránd; az állandóság is az. Amikor elérkezik a nap, és a halál győzelmet arat felettünk, semmi mást nem tehetünk, mint hagyjuk magunkat keresztre feszíteni – és feltámadni; teljesen darabokra hullani –, és aztán újjászülni.” Joseph Campbell: Az ezerarcú hős

Összefoglalva az előbbieket, azok alapján ismertetem a kiállítandó művészeti tárgyak jellegét, körét, illetve az azokat meghatározó tematikus elrendezés vezérvonalát:

A névtelen népdalköltő, a naiv festő, a háziipar mozgalmainak alkotói, napjaink neves népművészei, sztárolt – klikkesedő - népművészek, dísz tárgygyártók, a vidéki buherák és építésszek nélküli építések, a kalákázó, táncázó fiatalok (gyerekektől öregekig), a lakodalmas rock és a világzenei produkciók, népies viseletben fellépő sztárok, Kádár-kockaházak, kopjafaerdő a Hargitán és a Nyergestetőn, zarándokhelyek és temetők jólelkű adományozó (donátorok!), hiteles magasművészeti alkotások (műzene, jazzt és rockot a világzenéig is beleértve, építőművészet a szecessziótól a napjaink organikus építészetéig?), stb. stb. hogyan áll össze, hogyan kerül nálam egy kalap alá?

Szabad ilyet tenni? Szabad ítélni? Elég a saját értékrendem szerinti állásfoglalás?

A népművészeti-giccs kinek mit jelent? Kíváncsi vagyok a látogatók véleményére is, amelyeket – a ma oly divatos interaktív módon – szeretnék kideríteni...

Elvárom a véleménynyilvánítást a kiállításlátogatóktól is!

Lesz füzet-ceruza, számítógép és egyébek...

Külön teret biztosítva mutatom be azt, hogy kik azok a nagyjaink, akik (Bartókhoz-Kodályhoz, Kóshoz-Medgyaszayhoz hasonlóan napjainkig!?) elengedhetetlenül-nélkülözhetetlenül fontosnak látták a „mindenkori jelenkori” (örök) kultúra és vizuális kreativitás kapcsolatait a népművészettel. Tudósok és alkotóművészek, előadóművészek életműveire, mint példákra hivatkozva, a néphagyományaink (köz-) oktatás-nevelésben való jelenlétének hiányát, a korrekció fontosságát fogom hangsúlyozni, lehetőség szerint a kiállítás során megoldási javaslatokat kínáló kísérőrendezvényeket beiktatni.

Az előbb említett nagyjainkhoz hasonló értékrendet valló, már most kimagasló életművel rendelkező kortársaink neveit itt most nem sorolom fel, de méltó módon megemlékezünk róluk is a kiállításon, illetve a tervezett kísérőrendezvényeken, táncházakban és kézművesfoglalkozásokon, kamarakiállításokon és konferenciákon.

A szakmai szervezetek adatbázisának alapján begyűjtött minden anyag méltó módon történő bemutatását tervezem. Nem tartom indokoltnak a további zsűrizéseket (a tervezett TÁRHELYEN minden látható lesz, hogy kíméletlenül tükörbe nézhessünk!), de a kiállítási koncepcióm erősítéséhez igazítom a ténylegesen kiállítandó alkotások kiválasztását. Ennek patikamérlegen való pontosítása a nyertes pályázatomban kapott megbízás – a legjobb szakemberek bevonásával! – után lesz esedékes.

Ítélezés, iránymutatás kívánatos lehet, de ez a kiállítástervezés-rendezés során összegyűjtött anyagok, a levont tapasztalatok alapján lesz lehetséges. Nem hiszek a rendszer – semmilyen rendszer! – előzetes értéktételében!

Az általam felállított csapat feladatának tekintem a határidőre beérkezett anyag (aki nem kíván részt venni a kiállításon, azt nem kell erőltetni, beráncigálni!) pontos kiértékelését, mérlegelését, arányosítását, a tapasztalatok alapján a diagnózis felállítását, és – ha szükségesnek ítélik – egy terápiás célkitűzés megfogalmazását. Csak így valósítható meg egy sürgetően fontos önvizsgálat és útkijelölés a rendelkezésre álló kevés idő józan figyelembevételével, mismásolás nélkül!

A mustra anyagának bemutatásán túl a ténylegesen kiállításra kiválasztott alkotókat, illetve alkotásokat a beérkezett anyagok alapján a konkrét kiállításterv által igényelt tárgycsoportokban mutatom be, az alábbi tematikus elrendezés kívánalmi szerint:

2.1. A kiállítás GERINCÉT a főbejáratától induló hosszanti tengely adja, mely ÉLETVONAL-ként halad végig a középső térsoron, élet-kor-kapukat felfűzve erre az axisra. Molnár V. József *Az emberélet szentsége* (Főnix Könyvműhely, Debrecen, 2001) című művét tekintem vezérfonalnak, illetve annak tagolására „próbálom rá” (!?) napjaink életvitelét. Így akarok szembesülni jelen életünk szakadékaival, hiányfoltjaival, stoppolnivalóival. **Ez a diagnózis foglalkoztat a legjobban, ezért csinálom azt, amit csinállok, hogy – ha egyáltalán szükséges, akkor – a terápia megalkotásában segédkezzem. Ha pedig nem szükséges – nem szorul ápolásra (Sebő kifejezésével), nem kell a terápia – adja a Jóisten! –, akkor mindenkivel együtt örvendezhesek.**

2.2. Ez a BÖLCSŐTŐL (az I. terem középpontjában elhelyezett csíksomlyói BABAMÁRIA-kegyszobor másolatától) a KOPORSÓIG (a Szoborcsarnok, XI. terem fókuszpontjában elhelyezett ÚRKOPORSÓIG) vezető ÚT (az egymásba fűzött négy terem: I., II., III., XI.) két konkrét tárgy (alkotás) közé feszül, melyek előtt (az Előcsarnok és az Első portikusz, Lépcsők, azok környezete, illetve a Hősök tere) után (az apszis íves fala, illetve mennyezete) is vannak kijelölt, megtervezett és a kiállítás koncepcióját kiteljesítően berendezett terek, térrészek.

Az előbbiekben megnevezett két műalkotás között az általam legintimebbnek tartott, az emberélethez legszorosabban tapadó tárgyi világot, a viselkedésünket meghatározó-megnemesítő VISELETEK sorának megmutatását tervezem. Víziómban ez az EMBERSOR az életút két oldalán, falat képezve jelenik meg, és a csecsemő- és kisgyermekkor (I. terem), az ifjúság (II. terem), a középkor (III. terem), illetve az öregkor (XI. terem) viseleteit sorakoztatja fel a Kárpát-medence változatos, tájegységekben is végtelenül gazdagnak mondható világát konkrét viseletekkel, illetve multimédiás (kivetítve, monitorokon, képes albumokon, fényképeken és mozgóképeken változatos filmekben stb.) eszközökkel kiegészített módon bemutatva.

A hossz tengely mentén a Földre érkezés (fogantatás) és az eltávozás (feltámadás) megidézése jelenti a viseletsor meghosszabbításait.

2.3. Az előbbiekben ismertetett **hossztengelyre merőlegesen**, mint az adott életkorhoz tartozó szélességi dimenziókkal bíró **életkorokra vetített keresztmetszetet**, az alábbiak szerint rendezem el a tereket-tárgyakat:

- A hossz tengelyre állított függőleges axisok sora végigpásztazza az emberélet pillanatait, kézművesmunkák sorának kijelölésével, hangsúlyok elhelyezésével.
- A központi haladási iránytól balra helyezem el a - ma domináns nézet szerinti - jelenkori *autentikus népművészetnek* nevezett – a néprajzosok és a háziipar által kijelölt, többnyire díszítő (de nem csak!) népművészetet –, míg a tőle jobbra található térsorban az *élő népművészet (tudván tudva, hogy ezek is keverednek!?)*.
- A középtengelyhez képest mindkét irányba (jobbra és balra) az intimitás fokozatai mentén mutatom meg a jelenkori népművészet alkotásait, a valós élet (való világ) komplexitásának megidézési szándékával. A hosszanti tengely a középvonal, mely köré közvetlenül – a legintimebb teresedésük és annak tárgyai – a viselkedésben megtestesülő viselet jelenik meg, az összes tartozékaival, kézműves (háztáji, háziipari, szövetkezeti), utángyártási, kis- és nagyipari, revival-retrós, egyedi csúcsművészeti, naiv, vagy ki-ki által, egyik vagy másik megnyilvánulást giccsesnek nevezett változataiban, vonatkozásaiban.
- A **lelkünket körülvevő burkaink** (mint a hagymahéjak!) rétegeiként jobbra-balra, a Múcsarnok oldalsó terei (termei) felé tágulnak az intimitásunk terei: a középső térsor tengelyében a – lelkünket legközvetlenebbül körülvevő és meghatározó – **viselet**, a falai felé teresedve az **enteriőrjeink tárgyai** jelennek meg, a falakra vetített (változó fényképek és mozgóképek!) vetített képekkel, és állandó (felkasírozott!) posztterekkel, illetve a falak elé elhelyezett – életképszerűen kialakított – enteriőrökkel, melyek – értelemszerűen – a falakon megjeleníthető képeket valóságos tárgyakkal kiegészített **enteriőrreszleteket** jelentenek, a belsőépítészetet. A középfőfal külső oldalain a házaink vetített (változó, illetve felkasírozott poszter?!) külsőépítészete jelenik meg, valóságos építészeti részletekkel, tornáccal, fafaragószínnel, korongozóműhellyel, játszóterekkel, az udvar (nálunk, székelyeknél ezt úgy hívjuk, hogy ÉLET!) tereivel-tárgyaival.

- A szélső teremsor külső falain a jelenkori népművészet **településképi-táji** vonatkozásaival szembesítem a kiállításlátogatókat. Vetített képek, mozgóképek és falra kasírozott posztterek, illetve valóságos tárgyak kiállításával önvizsgálatot szeretnék itt is kiérdemelni: a Nyergestető kopjafaparkja, a Hargita-csúcs nemzeti zarándokhelyé alakított kopjafaerdője, a farkaslaki (szülőfalum!) pléh-Krisztus, vagy a temetőink, egyházi vagy világi zarándokhelyeink, falusi főtereink, és a spontán építmények, az alig-épületek, a mai pásztorépítések végtelen sora: rozsdásodó szögacélra épített azbesztlemezzel tetők, fóliásátrak, acélcső székeykapuzábék, az ősi ikonográfiát követő betonvas cirádákkal ékesített székeykaputükrök, pirosra festett bádogtetős hibrid székeykapuk, ma faragott százéves székeykapukkal egy sorban Farkaslakán, Zetelakán, Máréfalván, Pincehelyen, Kemencén, Temerinben, Új-Mexikóban, Sydneyben, Csíkszeredában vagy Dunaújvárosban (?).

- A Gombold újra, a világzenét játszó együtteseink és azok új technológiákkal készített jelmezei-díszletei, az általuk inspirált utcai viseletek és multságok, a Felszállott a páva (vetített díszleteivel együtt!) és a közösségépítő kalákákat (legtöbbjüknél nincsennek népies-díszítőminták!) is igyekszem ilyen-olyan módon-mértékben megmutatni. Lewis Hamilton Forma-1-es pilótaruhájának kalocsai mintái és a budapesti Műegyetem építészhallgatóinak kalákában épített – kortárs formanyelvet képviselni igyekvő – mintamentes-kockaépítményei sem maradhatnak ki a számvetésből.

- Arányosan és oktató-nevelő felelősséggel semmiről sem feledkezhetünk meg, mindent meg kell említenünk. A kiállítástervezés-építés szakaszában kell majd pontosan mérlegelnünk, úgy, hogy ne legyen félreérthető az értékrendünk, de a hitványságokat is – arányosan és okosan – véleményem szerint meg kell mutatnunk.

Ha továbbra is szőnyeg alá söpörjük a szemetet – mint eddig –, és most – amikor a legjobb alkalom kínálkozik, adódik! – nem végezzük el a szükséges önvizsgálatot, ha továbbra is a romantikus hagyományos idill mámorában fürdicskélünk, akkor megbocsáthatatlan hibát követünk el! Ismét elszalaszthatjuk az újjászületés nagy lehetőségét. Ha ezt kényelemből, gyávaságból, megalkuvásból most is megengedjük magunknak, akkor ez esetben megérdemelten veszítünk!

Pár szó a vertikális (eget és a földet összekötő!) irányokról, emelkedési pontokról, tendenciákról: a padlótól a mennyezetig belakjuk a Műcsarnok tereit. Amit a térábrázolás, illetve a tárgyak nem érnek el, azt a zene, a vers, a mese, a tánc és mókacacagás fogja betölteni.

A tárgyak elhelyezésének emeletességén kívül a térbe állított installációk és az azokról, illetve a falakról – és részben a tetőszerkezetről (mértékkel!) – belógatott installációs (későbbi pontosításokkal!) elemek és kiállítási tárgyak (textíliák, vásznak, fátylak és lenge fonatok stb.), a legkorszerűbb multimédia-eszközök igénybevételével, felhasználásával teszik felejtethetlenné a sosem-látott vízióban pompázó Műcsarnok képét.

2.4. Így – minden mozdítható technikát igénybe véve – fogjuk megvilágítani a jelenkori népművészettel kapcsolatos gondolatainkat, kérdéseinket, nem elhallgatva, maszátolva a kritikus pontokat, az életbevágóan fontos kérdéseinket (lásd még a Toybeen-idézetet!).

3. Kérünk egy előzetes névsort a kiállításra felkérendő művészek köréből, különös tekintettel a művészeti terület műfaji sokrétegűségére, a határon belüli és túli kulturális találkozásokra, a határon túli magyar népművészet sokrétű jellegére.

„Hajót megalkotni nem azt jelenti, hogy minden részletében előre megtervezzük. Mert, ha én egyedül készítem el a hajót a maga sokféleségében, akkor nem ragadok meg semmi olyat, ami megéri a fáradságot. Mert elkészülés közben minden módosul, rajtam kívül mások is sok mindent kitalálhatnak. Nekem nem kell ismernem hajóm minden egyes szegét. Az én feladatom az, hogy az emberekben kedvet ébresszek a tengerhez.”
Antoine de Saint-Exupéry

Nem tartom indokoltnak, illetve megalapozottnak, hogy egy előzetes névsorban a kiállításra felkérendő művészek köréről hitelesen nyilatkozzam.

Koncepcióm lényegéhez tartozik az, hogy éppen a téma karakteréből – különös tekintettel a művészeti terület műfaji sokrétegűségére, a határon belüli és túli kulturális találkozásokra, a határon túli magyar népművészet sokrétű jellegére – adódóan, a kurátori koncepciómból adódóan nem a „művészeknek” (individualizmus), hanem a „közösségnek” (nemzetközösség) az érdemei-érdekei mentén kell ezt a rendkívül fontos kiállítást létrehozni.

Ezért a kivitelezésénél elengedhetetlenül fontos a szakmai szervezetek bevonása, mert azt az áttekintést, amit ők – hivatalukból és hivatásukból kifolyólag – felhalmoztak és képviselnek, egyetlen kurátor sem nélkülözheti. Közhasznú, közérdekű információként mindenki számára – így a nyertes kurátori koncepció számára is – elérhetővé, használhatóvá kell azt tenni, de az adatvédelmi törvények és előírások figyelembe vételével kezelhetők ezek az adatbázisok is.

Nagy tévedés lenne, ha azt feltételeznénk, hogy – önmagában – ennek a közhasznú információnak (főleg mennyiségi-minőségi alapon!) a birtoklása garantálja a hiteles koncepciót!

A kiállítási koncepcióm feszessége és kíméletlenül bátor őszintesége felülírja a felkérendő művészek körének ismertetését!

Az általam tervezett első népművészeti nemzeti szalon – a népművészet alaptéziséből kiindulva – anonim!

A kiállításon a közösség a főszereplő, mi mindannyian ennek a közösségnek – néphagyományaink hiteles követőiként – alázatos szolgái és fenséges urai vagyunk.

A mindenkor (régmúlt és jelenkor) népművészete nem a (világ-)sztár népművészekről szól, hanem arról a közösségről, amelyben

„(...) a közösség az első és legfőbb személy, s lelkében változatlan, csupán az atyák és a fiúk cserélik egymást.”

(Tamási Áron)

Mi most ezt az esszenciát kell – az összefüggések kereszttüzében – előadnunk, nem pedig egy leltárszerű SZTÁRLISTÁT, még csak nem is a legjobbak (vagy legjobban lobbizók!?) felsorolását a jobbnál jobb alkotóknak, nagyszerű teljesítményeknek.

Azok a közismert kvalitásos alkotók, illetve a már megszületett csodálatos életművek és műalkotások – vitathatatlanul! – nagyon fontosak, de biztos vagyok abban, hogy azoknak az ismertetésére-bemutatására – a jelen sürgős teendőink miatt! – ráérünk később is, a következő szalonok alkalmával.

Itt most a KIÁLLÍTÁSI KONCEPCIÓ MEGFOGALMAZÁSA A CÉLUNK.

EZ A KONCEPCIÓ AZ ÉLETÜNK FOLYÁSÁT tekinti a kiállítás gerincének, melyre a bemutatott tárgyak, illetve a tárgyak alkotói ezen koncepció erősítése céljából, annak konkrét helyeinek igényei szerint kerülnek kiválasztásra, de nem alkotó-függően, hanem a közös önvizsgálat követelményeinek szellemében.

Ezért az alkotók, illetve tárgyak konkrét megnevezése a kiállítástervezés során – egy következő fázisban – lesz indokolt és hiteles, de a kiállításon sem ez lesz a legfontosabb!

Az összes alkotó a TÁRHELYEN visszakereshető lesz (később pontosítandó kódolási rendszer alapján), de nem a népművészek individuális eredményei, nem az elmúlt század önző individualizmusának piaca, esetleg piaci előnyök szerzésére esélyt kínáló zsibvására, hanem az alázatos közösségi erő felmutatása a kiállításom legfontosabb célkitűzése, vezérfonala.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy nagy eredménynek tekintem azt, hogy a magyar művészek által építettett, elődeink saját költségei, áldozathozatala által megszületett Múcsarnok ismételten a magyar művészet otthona lehet, így szolgálva a nemzetet.

Ennek eredményeként tekintek a különböző művészeti ágak szalonjaira is, melyek – reményeink szerint - ciklikusan ismétlődni fognak a későbbiekben is.

Az ELSŐ ÉLŐ NÉPMŰVÉSZETI NEMZETI SZALON - nem tudom volt-e erre példa a világban? - mondhatjuk, hogy ez világviszonylatban is újszerű (nem mondom, mert nem tudom, hogy a legelső?) és ezért sincsenek sémák, kötelezően követendő minták.

Úgy vélem, hogy élni kell a nagy lehetőséggel, bátornak, vakmerően meztelennek és tisztának kell lennünk most. Ki kell taposnunk egy új utat, ahol új módszerek használatára is rákényszerülünk, illetve ki lehet próbálni az önvizsgálat minden kínálkozó lehetőségét.

A népművészet anonimitása ilyen próbatétel lehet.

A Tárhely részére begyűjtött anyagok alapján nevesítem – az amúgy név nélkül (kódok alapján visszakereshető!) - a kiállítandó tárgyakat (illetve művészeket), de addig csak általánosságokat, illetve az adattárakban fellelhető, esetleg „közismert népművészeket” nevezhetnék meg felelőtlenül. Kurátori koncepcióm lényegére hivatkozva ez úgyszólván jelentéktelen információ lenne, mert a kiállítás nem az alkotóművészek sztárolásáról, hanem a közösségünk megtartó erejéről szól.

4. A pályázat tegyen javaslatot a felkérendő művészek köre és műtárgyak mennyisége alapján a tematikus elrendezésre, szükséges alapterületre, az installációs igényekre, a katalógus és a kísérőrendezvények jellegére.

A tematikus elrendezésre vonatkozó víziómra vonatkozólag az előző – a kiállításra kerülő művészeti tárgyak jellegével, körével – foglalkozó fejezetben már részletesen nyilatkoztam. A mellékelt rajzokon igyekeztem ezt a koncepciót vizuálisan is bemutatni.

Már ott is említettem, hogy Molnár V. József *Az emberélet szentsége* című könyve, amely a kiállításom GERINCÉT adja, egy időbeli folyamaton – **hosszmetszet** - vezet végig.

Most a **keresztmetszet** tekintetében egy másik tékozló fiúra (ki-ki a fajtáját!), illetve az Ő Mesterére hivatkozom.

Lükő Gábor *A magyar lélek formái* (Exodus, Bp., 1942) című könyvének Előszójából:

„Népművészet, népköltészet és népzene együtt élnek a falusi ember lelkében, csak mi városiak szedtük szét őket. Az analízis mindig jogosult. Az óra szerkezetét sem ismerheti meg, csak, aki szétszedi. De ügyeljen aztán hogy össze is tudja rakni! Mi eleve lemondunk a szintézisről, mikor személy szerint is másra bíztuk a három művészet emlékeinek gyűjtését és tanulmányozását. A népzenevel nálunk csak zeneszerzők és zenetanárok, a népköltéssel csak költők és irodalomtanárok, a népművészettel csak művészek és rajztanárok foglalkoztak komolyan. Külön-külön nagyon szép munkát végeztek ezek is, azok is, mégis szembeszökő a különbség az egyes területek anyagának és problémáinak feldolgozása terén. Bartók és Kodály egységes rendszerbe foglalták a népzene formáit, és ennek alapján valamennyi típusát bemutatták és leírták.

Hasonló munkát sem a népköltészet, sem a népművészet terén nem kísérelt meg senki sem. A népköltészet több mint száz esztendeje komolyan foglalkoztatja a magyar írókat és tanárokat, s így alig van olyan probléma, amit többé-kevésbé meg ne világítottak volna már. (Egyes pontokban ma sem egyeznek a vélemények, de a pró és kontra felhozott érvek élesen megvilágítják például a magyar ritmus problémáját is.) Legelhanyagoltabb állapotban a népi képzőművészetek, építészet és viselet kérdéseit találjuk. Ezen a téren úgyszólván semmi sem történt a pusztá adatgyűjtésen kívül. (...) Saját felfogásom jogosultságát feleslegesnek tartom külön bizonyítani. A művészet belső törvényeit és társas-lelki funkcióját Karácsony Sándor munkáiból ismerhetik már olvasóim is. Én is tőle vettem ez irányú ismereteimet, s ha az eddigieknél igazabb vagy teljesebb képét adtam a magyar népi művészeteknek, azt neki köszönöm, mint mesteremnek. A magyar formák külön világában is az ő társas-logikai kutatásai igazítottak el, s ezek adtak bátorságot arra, hogy a magyar nyelv és zene analógiájára a népköltészet és népművészet keleti rokonait is felkutassam” (5–6. old).

Mi történt ezügyben azóta? – kérdezem én.

A KURÁTORI KONCEPCIÓM LÉNYEGE az, hogy tükröt kell állítanunk magunk elé, „lakmuszpróbát” kell tennünk! Látnunk kell, hogy kik vagyunk, hol tartunk, mik a hiányosságaink, hibáink, félreértéseink és acsarkodásaink, széthúzásaink forráspontjai.

Fel kell tárnunk a sebeinket, gondoskodnunk kell az ápolatlan fekélyeinkről, segítenünk kell a botladozókat, és szárnyalnunk kell a gyökereinkből táplált szárnyainkkal.

Derús szeretettel össze kell a – sok-sok féle, egymásnak-feszülő - életeink magányunkban esendően vékony szálaít egy erős földről-égbe-vivő világába fonnunk!

Ha most – 100 évvel a Kárpát-medence széttrancsírozása után – tisztázni tudunk – vagy legalább megpróbáljuk! – fontos fogalmakat, akkor nem kis lépést tehetünk az utódaink túlélési esélyeinek növeléséhez.

Ezt az **első népművészeti nemzeti szalont nem áldozhatjuk fel** egy – amúgy meglévő és öröndetesén jól működő – élő népművészeti kiállítás (Néprajzi Múzeum), Mesterségek Ünnepe (budai vár), ilyen-olyan vásárok, bazári rendezvények, zarándokhelyek és búcsús zsigvásárok, illetve mégoly színvonalas szakipari kiállítások tengerében sem a jól végzett munkák reményében sütkérezve.

Ezt a nagy lehetőséget most nem szalaszthatjuk el gyávaságból, megalkuvásból, pecsenyesütögetéssel.

4.1. Tematikus elrendezés:

Molnár V. József *Az emberélet szentsége* című művét teszem meg vezérfonalnak, gerincnek a kiállítás megrendezésében.

Ez azt jelenti, hogy a BÖLCSŐTŐL A KOPORSÓIG szeretném végig-követni a Kárpát-medencei emberek ÉLŐ NÉPMŰVÉSZETBEN megalkotott útját.

Az életút a viseletek – viselkedés és magtartás – sorával mutatja meg a korosztályok „viselet-viselkedés” változásait, melyekhez – további tárgyaikon keresztül, „enteriőrreszletekben” mutatjuk meg az emberélet szentségét szolgáló környezetet.

Lükő Gábor szellemében rendezzük el a mai népművészet tárgyait-tereit és a szellemi néprajz elemeit (népköltészet, mese, ének, tánc).

Szembesítést akarok a „lyukak”, a szakadások, a fehér foltok tekintetében...

SZÜKSÉGES ALAPTERÜLET:

A Műcsarnok teljes alapterülete. Belső kiállítóterei, előcsarnoka, lépcsője, mellékhelyiségei és a hozzá tartozó, illetve nem hozzá tartozó közterületek (tudom, engedélyköteles, de minden megoldható). Ez kb. 2300 m², és a többi.

INSTALLÁCIÓS IGÉNYEK:

Faoszlopok és gerendák, biztonsági üveg (laminált) falak (új), kiállítási dobogók és vitrinek (meglévők), fonatok-kötelek, ponyvák-napvitorlák és feszített álmennyezetek, speciális technikai eszközök (hang- és fényeffektek, projektorok 15 db), monitorok, plazmatévék stb. A megbízás után, a konkrét, már közismert költségkeret függvényében – józan paraszti ésszel – mérlegelhető. Addig csak álmódozhatunk. Határ a csillagos ég. Nem szaporítom a szót, a rajzaimból – talán érthetőbb módon - még ez-az kiderülhet addig is.

KATALÓGUS:

Fogalomtisztázó tanulmányok (nyilvános pályázati kiírás eredményei), a kurátori pályázatra felkértek tanulmányai (kurátori koncepcióik), kiállított tárgyak, illetve a virtuális adatban (TÁRHELY, mint korábbiakban) anyagai, az ANONIM népművészeti kiállítás dekódolásának eszköze. Itt derül ki, hogy kik az amúgy névtelen műalkotások alkotói!

A tervezés során igyekszünk megőrizve szabadon megújítani a mára már hagyományossá vált szalon-katalógus kereteit, tartalmát, Jánossy György mesterünk szellemében:

„Az önként vállalt korlátok közt termékeny a szabadság.”

Magyarul ez azt jelenti, hogy a korábbi szalon-katalógusok alapvető felépítést, méretét és kivitelének paramétereit megtartva és igazodva azokhoz az egyes tartalmi részek arányaiban – a konkrét tematikai igényeit figyelembe véve – változtatunk.

A korábbiakban leírt felvetésekhez igazodva, a jelenkori népművészet mibenlétének és a fogalom tisztázásának céljából, egy tanulmányíró pályázatot tervezek közzétenni.

Ezzel az a célom, hogy minél szélesebb körben lehetőséget biztosítsunk azoknak a gondolkodó-alkotó kortársainknak, akik érdemben – nem a jól kitaposott rutinválaszok mentén, hanem friss szellemben - tudnak hozzászólni, esetleg érdemben hozzátenni a korábban felvetett kérdések kibontásához és tisztázásához.

A beérkező írásokból - a nemzeti szalon színvonalának megfelelő – műveket megjelentetjük a katalógusban, a kurátori pályázatok anyagával együtt.

A pályázathoz kapcsolódik az a konferencia rendezése is, amely alapvetően a beérkezett írások és a kurátori koncepciók tovább gondolására, a megfogalmazott kérdések és gondolatok ütköztetésére, megválaszolására ad lehetőséget. Ez egy jó alkalom lehet a párbeszéd elindítására, a – remélt heves – vita lefolytatására.

A kiállított anyag bemutatását a korábbiaktól eltérő módon tervezzük, az alábbiak szerint: kiemelten kerülnek bemutatásra a koncepció tengelyére felfűzött tércsoportok, az egyes élet eseményekhez összeállított enteriőrök. Hangsúlyozva a ezzel is a népművészet anonimitását, illetve a népművészet közösségi jellegét, szemben a korábbi műfajok individualista jellegével! E köré csoportosulnak az egyes kiállított tárgyakat kisebb méretű fotói, illetve a TÁRHELY-en bemutatott alkotások sora.

KISÉRŐRENDEZVÉNYEK JELLEGE:

Elsődlegesen a gyerekeknek kell rendezvényeket biztosítani, az ő érdeklődésüknek és ingerküszöbüknek figyelembevételével!

Az első népművészeti nemzeti szalon legfőbb oka, hivatása és küldetése, így elkerülhetetlen célja az, hogy a felhívja minden érintett figyelmét arra, hogy a néphagyományainkat a közoktatás-köznevelés alapjává kell tennünk, óvodától egyetemig. A bölcsőtől a koporsóig. Sőt, már előtte és utána is...

Folyton ismétlem magam!

„Nem az a feladatotok, hogy megöljétek az embert az ő gyermekeiben, sem az, hogy hangyát csináljatok belőle a hangyaboly számára. Mert engem nem érdekel, mennyire érzi magát boldognak az ember. Engem az érdekel, hogy milyen mértékben ember. Nem az a legfontosabb számomra, vajon boldog lesz-e az ember, hanem az, hogy milyen ember lesz boldog. És nem törődöm az istállóban élő baromhoz hasonló, jóllakott helyben ülők gazdagságával.” Antoine de Saint-Exupéry: Citadella, Karel, 1995, Bp., 110. old.

5. A pályázat tegyen javaslatot lehetséges kísérőkamara-kiállításokra, amelyek a téma közelmúltjának, jelenének, történeti, képzőművészeti, kulturális dimenzióit tárják fel.

MINDEN (IDŐBEN) PÁRHUZAMOSAN ZAJLÓ, a témába vágó rendezvényt „társrendezvénynek” tekintek, és nagyon fontos az a cél, hogy kapcsolatot kell létrehozni, és a kölcsönös hivatkozás (közös jegy és minden más PR-os eszköz segítségével stb.), támogatás szellemében kell a szinergiát növelni, maximumra emelni. Az M0 projekttermet olyan kísérőkamara-kiállításokra használok fel, amelyben a gyerekek számára kiírt kézműves-foglalkozások-pályázat résztvevőinek (győzteseinek?) munkái lesznek láthatók.

Ebben a teremben folyamatos gyermek- és felnőtt-kézművesfoglalkozásokat (óvodai-iskolai programok!), illetve zenés-táncos, táncázás, mesemondós és olvasótalálkozás, beszélgetésekkel gazdagított programok sorát tervezem.

Ehhez a hatalmas munkához a megfelelő – szakmailag kompetens – személy közreműködése elengedhetetlenül szükséges.

(Magneveztem a javasolt személyt a Mellékletben)

Ezek a kézműves-foglalkozások, táncházak, előadások, tárlatvezetések, beszélgetések és konferenciák a téma közelmúltjának, jelenének, történeti, képzőművészeti, kulturális dimenzióinak összefüggéseit tárják fel a terveim szerint, a későbbiekben konkretizált részletek alapján.

A kísérő rendezvények szervezésében és lebonyolításában fontos és kiemelt partnernek tartom az összes érintett intézmény, szervezetet, mint például (a teljesség igénye nélkül!) a MMA Népművészet tagozatát, MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet, a Hagyományok Házát, a Népművészeti Egyesületek Szövetségét, (annak tagszervezeteivel együtt), illetve a népművészeti oktatással foglalkozó intézményeket a néphagyományaink minden területét beleértve.

KISÉRŐRENDEZVÉNYEK JELLEGE:

A már – a fentiekben említett – kísérőrendezvényeken túl – az ez évi szalonhoz kapcsolódó – fogalomtisztázó konferenciához hasonló rendezvényt tervezek.

Már a kiállítás kurátori megbízásának elnyerésekor, a megbízatás birtokában – mint már az előzőekben is említettem - pályázatot írok ki a jelen dolgozatban már felemlített fogalmak, illetve a már általam is megfogalmak fogalmak-kérdések tisztázásának céljából.

Ezen pályázat beérkezett tanulmányainak birtokában rendezem meg azt a fogalomtisztázó konferenciát, amelynek jelentőségét, végkimenetelét, eredményeit talán csak évtizedek múltán lehet kiértékelni-értékelni, de ahhoz most már tovább nem halogatható napirendre tűzésük!

Ez a konferencia az én elképzeléseim szerint abban tér el a megszokottaktól, hogy a hangsúlyt arra helyezem, hogy ne pusztán önmagukban elhangzó előadások szülessenek – a szokásos süketek-párbeszédje módján -, hanem vitákat és párbeszédet kezdeményezek. A kurátori koncepciók és az említett pályázatra beérkezett írásokat a többi szerző is időben megismerheti, az elhangzó előadások után pedig kerekasztal vitákra keríték sort. Ez lesz kiállítást megkoronázó legfontosabb fórum.

A végszónak szántam azt – így talán a sok ismétlés után nem feledjük! -, amit a legelején kell elkezdenünk, mint ahogyan ezt valamikor Kung Fu-ce (Kr. e. 551-479) mondta:
„A bölcs mellőzi azt, amit nem ért. Ha a szavak használata nem helyes, a fogalmak értelme zavaros; ha a fogalmak értelme zavaros, nem lehet szabadon cselekedni; ha nem lehet szabadon cselekedni, az erkölcs és a művészet nem virágzik, a büntetés értelmetlen; ha a büntetésnek nincs értelme, a nép nem tudja, hova lépjen, és mit tegyen. A bölcs első dolga, hogy fogalmait szavakká s a szavakat tettekké tegye. Nem tűri, hogy szavaiban rendetlenség legyen. Minden ezen múlik.” Kung Fu-ce, Hamvas Béla fordítása

Budapest, 2017. szeptember 30.

Jakab Csaba

1. A kurátor neve, rövid szakmai életrajza, címe, telefonszáma, e-mail-címe:

JAKAB CSABA

építőművész-iparművész, vezető tervező-ügyvezető, szakíró, egyetemi tanár

Születési hely, dátum:

Farkaslaka (Székelyudvarhely), Erdély, 1965. 10. 24.

Lakcím: H-1085 Budapest, Horánszky u. 25., I./7.

Telefonszámok: Mobil: +36-30-462-3428; tel./fax: +36-1-7878084

E-mail: jcs@chello.hu, Web: jakab-csaba.hu

Képzés:

- 1989–93 MIF Budapest: Belsőépítész és bútór szakirányú környezeti formatervező (főiskolai oklevél)
- 1993–95 MIF Budapest Építész Tanszék: Mesterfokozatú környezettervező (egyetemi oklevél)
- 1995–97 Kós Károly Egyesülés Vándoriskolája (inaskodás)
- 1999–02 MIE Budapest, doktorandusz (DLA)
- 2007 MOME, Budapest, DLA fokozat – építőművész-iparművész
- 2015 PTK, Pécs, Habilitáció – építőművészet szakterületen

Oktatói munka:

- 1995 School of Architecture, Duncan of Jordan-stone, College of Art, University of Dundee
- 1998–02 Magyar Iparművészeti Egyetem, Építész Tanszék, óraadó (építészeti tervezés)
Felvételi Előkészítő (építészeti tervezés tantárgyban)
- 2004 Bolyai Nyári Akadémia, Székelyudvarhely
- 2004–07 Széchenyi István Egyetem, Győr, óraadó, tantárgyfelelős
- 2014–16 Sapientia Magyar Tudományegyetem, külföldi vendégtanár
- 2007–17 Széchenyi István Egyetem, Győr, egyetemi docens
- 2017– Széchenyi István Egyetem, Győr, egyetemi tanár

Díjak:

- 1993 Az Országos Bútorszakvásár, Avantgarde Bútorok 2001, Új ideák a bútortervezésben a Szent és Profán elő-szo-bor, a nemzetközi zsűri I. díja
- 1994 Az Országos Bútorszakvásár, Formica bútorverseny, Hen-gergők-1, a nemzetközi zsűri III. díja
- 2001 Budapest Építészeti Nívódíja 2001 (FSZE könyvtár)
- 2001 Figyelő Építészeti Díj
- 2002 Az év belsőépítésze 2001 (FSZE könyvtár)
- 2002 Pro Architectura díj (FSZE könyvtár)
- 2002 Europa Nostra díj (FSZE könyvtár)
- 2002 FIABCI Nívódíj, Kulturális épületek I. díja
- 2006 Építőipari Nívódíj (Aggteleki Látogatóközpont)
- 2012 I. helyezés és megbízás. „Lobogás” emlékmű pályázat: „Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére” Megvalósult.
- 2013 A 14. Velencei Nemzetközi Építészeti Biennále kurátor és tervezőpályázatának (20 pályaműből) I. helye, és megbízás a kiállítás megrendezésére

Fontosabb megvalósult tervezői munkák (válogatás):

- A Remetékertvárosi óvoda, tervezőtárs: Márton László Attila, ép. Csomay–Heppes, Bp., 1993–1995
- Tarcal Királyudvar Kft. Borászat belsőépítészete, bútorai, ép. tervező: Salamin Ferenc, Tarcal, 2000
- Vöröstói barlangbejárat és látogatóközpont, Aggteleki Nemzeti Park pályázat, 1. hely és megbízás, konzulens és felelős tervező: Salamin Ferenc, munkatárs: Márton László Attila, Aggtelek, 1998–2004 – Új Aggteleki kutatóház az Öreg-tónál, ANP, Aggtelek, 2002
- Gondúzó Szálloda-étterem-söröző (építészet-belsőépítészet-bútorok), Székelyudvarhely, 2003–2004
- Ravatalozó, Máréfalva, Erdély, 2004
- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi épületének, vezető építésztervező: Hegedűs Péter, belsőépítész: Hefkó Mihály és Jakab Csaba, önálló tervezés: Gyerekreszleg belsőépítészete és építészeti részletek (sárkányudvar és új központi lépcsőház), Budapest, 2002
- Butterfly Fagyizó, építési tervező: Kaszab Ákos, Budapest VI., Teréz krt. 20., 2007
- Egri Törökfürdő rekonstrukciója, ép. Tervező: Kaszab Ákos, Eger, 2008
- Rudas Gyógyfürdő előcsarnokának belsőépítészete-berendezései, ép. tervező: Kaszab Á., Bp., 2009
- Rudas Gyógyfürdő előcsarnokának belsőépítészete-berendezései, ép. tervező: Németh Márta, 2012
- Trianon-emlékmű Farkaslakára (Erdélyben az első), Farkaslaka, 2012
- Lobogás 56-os emlékmű, Bp. XV. ker., 1. hely és megbízás, Harmath István szobrásszal, 2012

Kiállítások (válogatás):

- 1998 Bútorok, Vigadó Galéria, Budapest
- 1999 Székelyudvarhelyi kultúrházban, Rajzok, tervek, tárgyak, bútorok, épületek, Erdély
- 2000 Intuíció – Invenció – Innováció, Múcsarnok, Budapest
- 2002 Munkák, egyéni kiállítások a Székelyföldön, Székelyudvarhely Városi Könyvtár, Csíkszereda, Szakszervezetek Művelődési Háza, Erdély
- 2006 Új munkák Városi Könyvtár és Gondúzó étterem, Székelyudvarhely, Erdély
- 2014 Building, a 14. Velencei Nemzetközi Építészeti Biennálé magyar pavilonjának kiállítási koncepciója, installációja és bútorai (installáció és bútorok tervezése-kivitelezése a Szakállszárító-csapattal), valamint kiállítási kurátori feladatai. Társstervező-kurátortárs: Márton László Attila, Giardini, Velence
- 2015 14. Velencei Nemzetközi Építészeti Biennálé utókiállítása a MÉSZ (Bp., Ötpacsirta u.) Kurátor és tervezőtárs: Márton Lászlóval közösen, Bp.
- 2017 Munkák 1, 2, 3 – Farkaslaka, Hittanterem, Erdély
- 2017 Munkák 1, 2, 3 – Székelyudvarhely, Gondúzó Szálloda-étterem, Erdély

Publikációim (válogatás):

Könyvek:

- Jakab Csaba–Szabó Barna: Farkaslaki kalauz, EMKE füzetek 9., Misztótfalusi Kis Miklós Közművelődési Egyesület kiadása, Nagybánya, 1996.
- Jakab Csaba–Márton László Attila–Mihály János: Farkaslaka múltja és jelene, Adalékok Farkaslaka településfejlődéséhez és építéstörténetéhez, (ISBN 973 9916 23 6) Kalota Könyvkiadó, 2000, Kolozsvár. Lektorálta: Miklósi Sikes Csaba.

- Jakab Csaba–Márton László Attila: Élet Farkaslakán. Képek és történetek a falu építés- és településfejlődéséről, HÉT-fő Bt., Budapest (ISBN 963 202 234 3), Pro-Print Rt., Csíkszereda (ISBN 973 9311 95 4) 2002. Lektorálta: Szávai Márton, Szerkesztette: Simó Márton.
 - Jakab Csaba: Munkák (katalógus) Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti kulturális alapprogram támogatásával (ISBN 963 440 832 X), HÉT-fő Bt., 2002.
 - Jakab Csaba: Munkák II. (katalógus), (ISBN 978-963-12-5205-7) Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti kulturális alapprogram támogatásával, 2006.
 - Jakab Csaba és Márton László Attila: BUILDING. A 14. Nemzetközi Építészeti Velencei Biennálé – La Biennale di Venezia, Magyar pavilon – Hungarian Pavilion (ISBN 978-963-08-9410-4) (magyar-angol nyelvű). A kiállítás hivatalos katalógusa, Magyar Alkotóművészeti Közhazsnú Nonprofit Kiadó Kft., Szentendre, 2014. Szaklektor: Anthony Gall, szerkesztők: Jakab Csaba, Márton László Attila.
 - Jakab Csaba: Munkák I. Lektor: Márton László Attila (ISBN 978-615-80648-0-4), HÉT-fő Bt., Budapest, 2017.
 - Jakab Csaba: Munkák II. (katalógus), lektor: Márton László Attila (ISBN 978-963-12-5205-7), HÉT-fő Bt., Budapest, 2017.
 - Jakab Csaba: Munkák III. (katalógus), lektor: Márton László Attila (ISBN 978-615-80648-1-1), HÉT-fő Bt., Budapest, 2017.
 - Jakab Csaba és Márton László Attila: Építés/Building 2, (magyar nyelvű, 12 nyelvű összefoglalóval), lektor: Szilágyi Mária, (ISBN 978-963-12-6998-7), HÉT-fő Bt., Bp., 2017.
 - Jakab Csaba: ÉP-ÍT-ÉS. A Kárpát-medencei modell – A magyarországi építész-alkotótáborok története, MMA támogatásával, lektor: Szilágyi Mária, (ISBN 978-615-80648-2-8) HÉT-fő Bt., Budapest, 2017.
- Könyvben megjelent publikációkból:
- Jakab Csaba: Már van 6 milliárd ember!..., In: Kétezer gondolat 2000 kapujában, Klisé Könyvkiadó, Gödöllő 1999. ISBN 963-86021-04, p. 158.
 - Székelyföldi kalauz (Marlakók számára), In: Térformálás Tárgyformálás 2., A Magyar Iparművészeti Egyetem mesterképzési (DLA) programján készített tanulmányok 2000–2002. (ISBN 963 86263 6 4), Terc Kiadó, Budapest 2002.
 - Jakab Csaba: Folyamatosan – építész(et) térben és időben, In: A Lippay János–Ormos Imre–Vas Károly tudományos ülésszak előadásainak és poszttereinek összefoglalói, (ISBN 963 7712 68 2), Budapest, BKÁE Tájépítészeti, -védelmi és Fejlesztési Kar kiadása, 2003. p. 7–8.
 - Jakab Csaba: Erdély tájai. Diagnózis és terápiaféle építésszemmel, In: Az erdélyi táj kérdései, szerkesztette: Fekete Albert, Művelődés, Kolozsvár (ISBN 973 86529-03-6), 2004, p. 15–20.
- Idegen nyelvű publikációkból:
- Jakab Csaba: 2008/24 The Aggtelek Visiting Centre, Réz Fórum,
 - Jakab Csaba és Márton László Attila: BUILDING. A 14. Nemzetközi Építészeti Velencei Biennálé – La Biennale di Venezia, Magyar pavilon – Hungarian Pavilion

Idegennyelv-ismeret: Angol – középfok (C), Román – felsőfok (C).

2. A megbízási díj számláját kiállító vállalkozó/vállalkozás adatai

NYILATKOZAT

Alulírott Jakab Csaba (1085 Budapest, Horánszky u. 25., I/7.), a Budapest Múcsarnok által kiírt Első Népművészeti Nemzeti Szalon kurátori pályázatának benyújtója, az alábbiakról nyilatkozom:

A megbízási díj számláját kiállító vállalkozó:
HÉT-FŐ Bt.; 1085 Budapest, Horánszky u. 25., I/7.
Adószám: 24525648-2-42
Cégjegyzégszám: 01-06-779006
Tulajdonos-ügyvezető: Jakab Csaba

Budapest, 2017. 09. 30.



Prof. Dr. habil Jakab Csaba DLA
egyetemi tanár
építőművész-iparművész, szakíró
építész-belsőépítész-bútortervező
vezetőtervező-ügyvezető,
HÉT-FŐ Bt. ügyvezetője
H-1085 Budapest,
Horánszky utca 25.
Tel: +36-1-7878 084
Mobil: +36-30-462-3428;
E-mail: jcs@chello.hu
Web: jakab-csaba.hu

3. Nyilatkozat a pályázat eredetiségéről

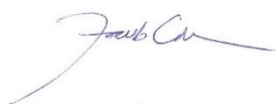
NYILATKOZAT

Alulírott Jakab Csaba (1085. Budapest, Horánszky u. 25., I/7.), a Budapest Műcsarnok által kiírt

Első Népművészeti Nemzeti Szalon kurátori pályázatának benyújtója, az alábbiakról nyilatkozom:

A jelen kurátori felkérésre benyújtott pályázati anyagom a saját szellemi tulajdonom, minden vonatkozásban engem és csak engem illetnek a felelőséggel és jogokkal járó következmények.

Budapest, 2017. 09. 30.



Prof. Dr. habil Jakab Csaba DLA
egyetemi tanár
építőművész-iparművész, szakíró
építész-belsőépítész-bútortervező
vezetőtervező-ügyvezető,
HÉT-FŐ Bt. ügyvezetője
H-1085 Budapest,
Horánszky utca 25.
Tel: +36-1-7878 084
Mobil: +36-30-462-3428;
E-mail: jcs@chello.hu
Web: jakab-csaba.hu

4. Nyilatkozat, hogy a pályázó felkérés esetén elvállalja az önálló vagy társkurátori megbízást, és az erre vonatkozó megbízási szerződést megkötö a Műcsarnokkal

NYILATKOZAT

Alulírottak Jakab Csaba (1085 Budapest, Horánszky u. 25., I/7.), a Budapest Műcsarnok által kiírt Első Népművészeti Nemzeti Szalon kurátori pályázatának benyújtója, az alábbiakról nyilatkozom:

A jelen kurátori felkérésre benyújtott pályázati anyagom sikeres elbírálása és a remélt megtisztelő felkérés esetén – amennyiben a kurátori koncepcióm csorbíthatatlanul megvalósulhat! – elvállalom az önálló vagy társkurátori megbízást, és az erre vonatkozó megbízási szerződést megkötöm a Műcsarnokkal.

Budapest, 2017. 09. 30.



Prof. Dr. habil Jakab Csaba DLA
egyetemi tanár
építőművész-iparművész, szakíró
építész-belsőépítész-bútortervező
vezetőtervező-ügyvezető,
HÉT-FŐ Bt. ügyvezetője
H-1085 Budapest,
Horánszky utca 25.
Tel: +36-1-7878 084
Mobil: +36-30-462-3428;
E-mail: jcs@chello.hu
Web: jakab-csaba.hu

**5. Nyilatkozat, hogy a pályázó hozzájárul-e pályázati szövegének nyilvánosságra hozatalához
a Nemzeti Szalon 2018 (a kiállítás megnyitójakor megjelenő) katalógusában**

NYILATKOZAT

Alulírott Jakab Csaba (1085 Budapest, Horánszky u. 25., I/7.), a Budapest Műcsarnok által kiírt Első Népművészeti Nemzeti Szalon kurátori pályázatának benyújtója, az alábbiakról nyilatkozom:

Kijelentem, hogy hozzájárulok a jelen kurátori felkérésre benyújtott pályázati anyagom szövegének nyilvánosságra hozatalához a Nemzeti Szalon 2018 (a kiállítás megnyitójakor megjelenő) katalógusában.

Budapest, 2017. 09. 30.



Prof. Dr. habil Jakab Csaba DLA
egyetemi tanár
építőművész-iparművész, szakíró
építész-belsőépítész-bútortervező
vezetőtervező-ügyvezető,
HÉT-FŐ Bt. ügyvezetője
H-1085 Budapest,
Horánszky utca 25.
Tel: +36-1-7878 084
Mobil: +36-30-462-3428;
E-mail: jcs@chello.hu
Web: jakab-csaba.hu

6. Az eddigi tanácsadóim és a tervezett kiállításba szándékaim szerint bevonandó közreműködők névsora

Az Első Népművészeti Nemzeti Szalon kurátori pályázatom eddigi tanácsadóim és a tervezett kiállítás megvalósításába szándékaim szerint bevonandó közreműködők névsora:

Építészet (tájak, terek, házak, enteriőrök, tárgyak):

- Dr. Kunkovács László DLA h.c. Kossuth-díjas fotóművész és néprajzkutató, az MMA rendes tagja
- Prof. Dr. Nagy Dénes egyetemi tanár, az MMA köztestületi tagja, az MTA VEAB Népi Építészeti Munkabizottságának elnöke
- Dr. habil. Fekete Albert Phd egyetemi docens, a SZIE Tájépítészeti és Településtervezési Karának dékánja, a Kertművészeti tanszék vezetője, MTA köztestületi tagja,
- Prof. Dr. habil. Jakab Csaba DLA építőművész-iparművész, szakíró, egyetemi tanár, az MMA köztestületi tagja, az MTA VEAB Népi Építészeti Munkabizottságának tagja.

Tárgyak, mesterségek:

- Angstel Klára Mária csuhé- és terményműves népi iparművész (Fehérvári Kézművesek Egyesülete)
- Tüskés Tünde szalmafonó népi iparművész (Pest-Budai Kézműves és Népművészeti Egyesület elnöke)

A továbbiakban számítok tanácsadásra, közreműködésre az alábbiak részéről:

- Kékedi László fafaragó, népi iparművész (MMA Népművészeti Tagozatának tagozatvezetője, a teljes népművészeti nemzeti szalonra vonatkozólag tanácsadó),
- Fülemile Ágnes néprajzkutató (viseletkutatás, kiállításkészítés),
- Dávid Botond fotográfus (viseletek fotógyűjteménye, tájak-házak-tárgyak fotografálása),
- Kis Gábor-Norbert grafikus tervezőművész (mindennemű grafikai teendők),
- Dr. Lukács Zsófia DLA belsőépítész (kiállítástervezés, történelmi enteriőrberendezések szakértője),
- Márton László Attila belsőépítész-iparművész (katalógus szerkesztője, pályázatok, kísézőrendezvények szervezője),
- Böröcz László Lysis-project tulajdonos-ügyvezetője (multimédia, technikai háttér),
- Dr. habil. Fehér Anikó DLA karnagy, népzene kutató (rendezvények, zenei vonatkozású, a szellemi néprajzot megjelenítő, a kiállítás dinamikáját biztosító – a jelen – kurátori megbízatásra önállóan pályázó versenytársam).

Budapest, 2017. 09. 30.



Prof. Dr. habil. Jakab Csaba DLA
egyetemi tanár
építőművész-iparművész, szakíró
építész-belsőépítész-bútortervező
vezetőtervező-ügyvezető,
HÉT-FŐ Bt. ügyvezetője;
H-1085 Budapest, Horánszky utca 25.
Tel: +36-1-7878 084/Mobil: +36-30-462-3428;
E-mail: jcs@chello.hu;
Web: jakab-csaba.hu

7. Ötletek A Kiállítás Címéhez-Logójához-Ajándéktárgyaihoz” Rajzok: Alaprajz és Keresztmetszet

Világfonat

Kereszteződés

Fonok, szövők, teremtek

Szövedék

Egymásba szövődve

Lánc-lánc-élőlánc

Teremtő kezek

Kézi remeklések

Remeklések

Kéz-mű-remek

Kézmű-remekmű

Remekteremtők

Világot átfogó kezekek

Egybeszövött világok

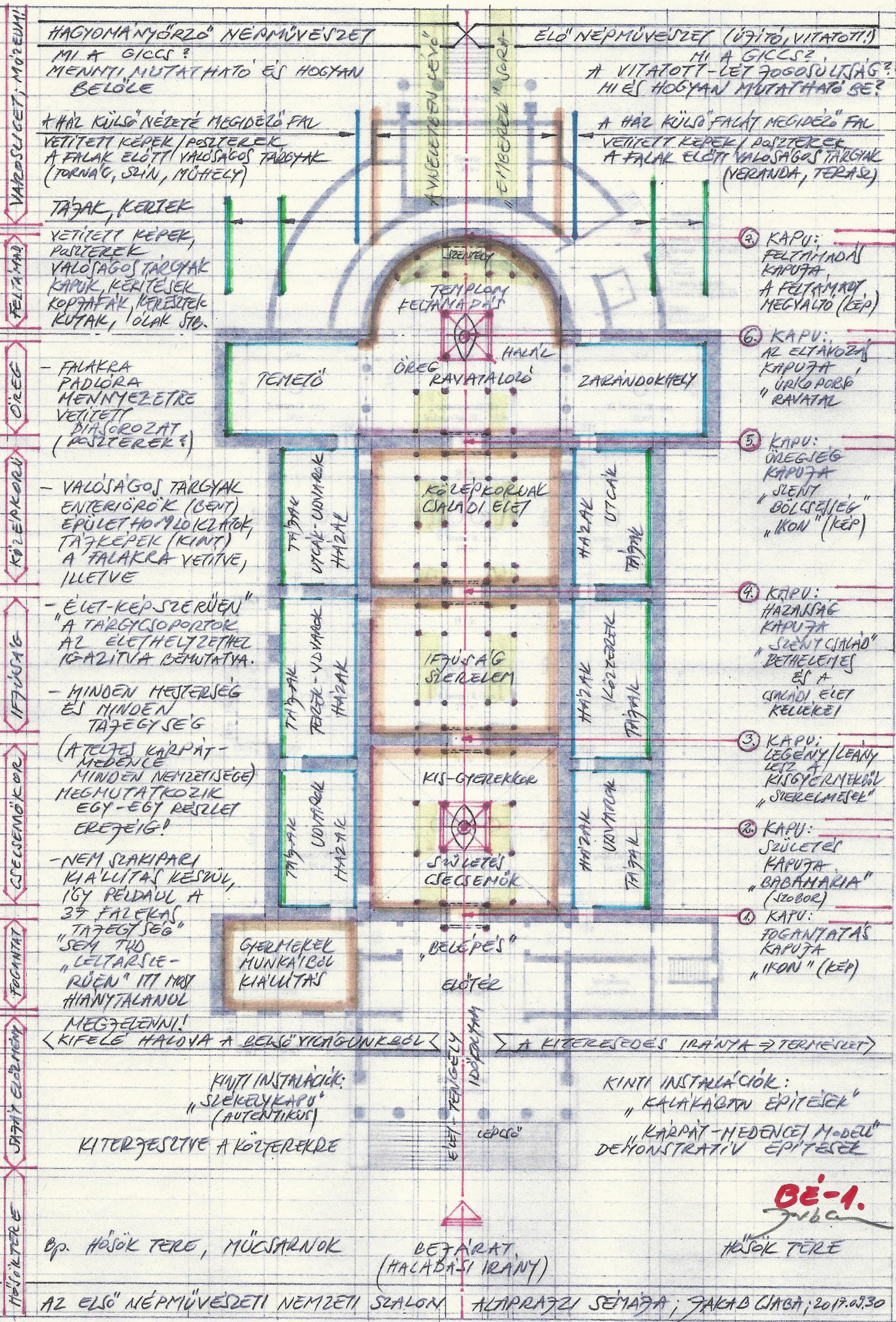
Egymásba-gabalyodva

Egymásba-bogzódva

Egycsomóba

Egybecsomózva





HAGYOMÁNYÖRZŐ NEMMŰVÉSZET
MI A GICCS?
MENNITI, MUTATHATÓ ÉS HOGYAN
BELOLE

A HÁZ KÜLSŐ NÉZETÉ MEGIDEZŐ FAL
VETÍTETT KÉPEK / POSTEREK
A FALAK ELŐTT VALÓSÁGOS TÁRGYAK
(TORNAC, SZÍN, MŰHELY)

TÁJAK, KERTEK

VETÍTETT KÉPEK,
POSTEREK
VALÓSÁGOS TÁRGYAK
KAPUK, KERÍTÉSEK
KOPJAFÁK, KERESZTEK
KUTAK, OLAK STB.

- FALAKRA
PADLÓRA
MENNYESZETRE
VETÍTETT
DIAKÉPZAT
(POSTEREK?)

- VALÓSÁGOS TÁRGYAK
ENTERIŐRÖK (BENT)
EPÜLETHOMLÓKZATOK,
TÁJKEPEK (KINT)
A FALAKRA VETÍTVE,
ILLETVE

- ÉLET-KEP SZERŰEN
"A TÁRGYCSOPORTOK
AZ ELETHELYZETHÉZ
IGAZÍTVA BEMUTATVA.

- MINDEN HEJTERSEG
ÉS MINDEN
TÁJEGYSÉG
(A TELJES KÁRPÁT-
MEDENCE
MINDEN NEMZETISÉGE)
MEGMUTATKOZIK
EGY-EGY RÉSZLET
EREJEIG!

- NEM SZAKIPARI
KIALLITÁS KESZÜL,
IGY PÉLDÁUL A
39 FALÉKAS
"TÁJEGYSÉG"
"SEM TUD
"LELTÁRSÍE-
RŰEN" ITT MŰV
HIANYTALANUL
MEGJELENNI!

< KIFELE HALOVA A BENSŐ YONGUNKBÓL >

KINTI INSTALÁCIÓK:
"SZERELYKAPU"
(AUTENTIKUS)

KITERJESZTVE A KÖZTEREKRE

ELŐ NEMMŰVÉSZET (ÚJÍTÓ, VITATOTT!)
MI A GICCS?
A VITATOTT-LET JOGOSÚLTÁG?
MI ÉS HOGYAN MUTATHATÓ BE?

A HÁZ KÜLSŐ FALÁT MEGIDEZŐ FAL
VETÍTETT KÉPEK / POSTEREK
A FALAK ELŐTT VALÓSÁGOS TÁRGYAK
(VERANDA, TERASZ)

2. KAPU:
FELTÁMASZTÁS
KAPUJA
A FELTÁMASZT,
MEGYALTO (KÉP)

6. KAPU:
AZ ELTÁMASZTÁS
KAPUJA
"ÚRKOROB"
"RAVATAL"

5. KAPU:
ÖREGJEG
KAPUJA
"SZENT
"BOLGSEJLEK"
"KON" (KÉP)

4. KAPU:
HAZÁNAG
KAPUJA
"SZENT CSALAD"
"BETHELEEM"
ÉS A
CSALADI ÉLET
KELTKEI

3. KAPU:
LEGÉNY / LEANY
LETZ A
KISGYERMEKEK
"SZERELMESEK"

2. KAPU:
SZÜLETÉS
KAPUJA
"BACHARIA"
(SZOBOR)

1. KAPU:
FÖRANTATÁS
KAPUJA
"IKON" (KÉP)

> A KITERJESZTÉS IRÁNTA → TERMEKRE >

KINTI INSTALÁCIÓK:
"KALAKABATN ÉPÍTÉSEK"
KÁRPÁT-MEDENCEI MODEL
DEMONSTRATÍV ÉPÍTÉSEK

BÉ-1.
Tücsök

Op. HŐSÖK TERE, MŰCSARNOK

BETÁRAT,
(HALADÁSI IRÁNY)

HŐSÖK TERE

AZ ELSŐ NEMMŰVÉSZETI NEMZETI SZALON ALTPRAZSI SEMAFA; FAKAD CIABA; 2017.03.30

KÜLSŐ TEREK:

HAGYOMÁNYÖRZŐ
UDVAROK
KERTEK
TÁJAK-UTCAK
TEREK

BELSO TEREK

VISELETEK,
HAGYOMÁNYÖRZŐ
UTÁNGYÁRTOTT
AUTENTIKUS
VISELET

EMBEREK

HÁZ ÉS FÜGGŐLEGES AXIS!

ELŐRE
KÖZLEKŐ
FÖLFELÉ

EMBEREK

BELSO TEREK

VISELETEK,
ÚJÍTÓ MÓDON
"GOMBOLD UTRA"
"HOME-NORVEG
PROJEKT"

KÜLSŐ TEREK:

ÚJ FUNKCIÓKRA
ANYAGOKRA
TECHNOLÓGIÁKRA
ELŐ-NEPMŰVÉSZETI
VÁLTOZATOK (VITATOTT!)

BE-2.

"MÚCSARNOK
KERESZTMETSZETE;
M=1:100

2019.03.30
BP.

BELSO-TER
HAGYOMÁNYÖRZŐ OLDAL

"KAPUK-SORA"

BELSO-TER
ELŐ-NEPMŰVÉSZET

TÁJFOTÓK

HÁZFOTÓK
MŰHELYEK
UDVAROK
KÖZPARKOK
HAGYOMÁNYÖRZŐ
VISELET!

FEJUTATOL
A NAGYOKTÓL IDEZVE!
A LEGINTIMEBB (VISELET)

"KAPUK"
AXIS

FEJUTATOL
IDEZETEK INNEN!
BENTRŐL KIFELE! HALAD!

TÁJAK

KÖZTERÜLETEK
HÁZAK
UDVAROK
KÖZPARKOK
ÚJ FUNKCIÓK
SZERINTI ÚJÍTÓ
PRÓBÁLKÖZMŰSÉGEK

VETÍTETT KÉP
ÉS TÁRGYAK
SZOBABELSŐ!

ENTRÍOR,
VETÍTETT KÉP
ÉS TÁRGYAK

A KÜLSŐ TER:
HAGYOMÁNYÖRZŐ
SZELLEMBEN:
HÁZ, TORNÁC, UDVAR,
OLAK, KAPUK, KÉRI-
TESEK, TÁJAK!

A HÁZ FALA

HAGYOMÁNYÖRZŐ - VISELET
ENTRÍOROK
VETÍTETT
KÉPEK ÉS
TÁRGYCSOPORTOK
KÖRÖZTÁLYONKÉNT
"HAGYOMÁNYOS"

ÉLET
ÚT
TENGELYE
KÖZLEKŐ
(ARKÁD)

VISELET - AZ ÚJÍTÁSSAL
ENTRÍOROK
VETÍTETT
KÉPEK ÉS
TÁRGYCSOPORTOK
AZ ÚJÍTÁSSAL
"SZELLEMBEN"

A HÁZ FALA

A KÜLSŐ TER:
KÖZTEREK ÉS
HAGYOMÁNYÖRZŐ
AZ ÚJÍTÓ-NEPMŰ-
VÉSZETI GONDOLAT
SZELLEMBEN!

AZ ELSŐ NEPMŰVÉSZETI STACION KURÁTORI KONCEPCIÓJÁNAK KERESZTMETSZETI SÉMÁJA; BUDAPESTI MÚCSARNOK; JAKAB CSABA